

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z Nr

Obiekt

KOSCIÓŁ PROTESTANCKI OB. RZYM.-KATOLICKI PAR. p.w. *Przemysław Pawski* ~~M. B. Różańcowej~~

2. Czas powstania
1902

3. Miejscowość

DREZDENKO

1. Zdjęcia rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Elevacja pd.

Elevacja północna

4. Adres

Drezdenko, Plac Kościelny 2
66-530 Drezdenko
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

gorzowskie

województwo

Drezdenko

gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Driesen

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

zielonogórskie

województwo

Strzelce Krajeńskie

powiat

8. Właściciel i jego adres

Par. pw. M. B. Różańcowej, 66-530
Drezdenko, Pl. Kościelny 2,
tel. 205-15, dekanat Drezdenko
diec. zielonogórsko-gorzowska

9. Użytkownik i jego adres

J.W.

10. Rejestr zabytków

Nr 430

data 27.12.94

orientacja

Istniejący obecnie kościół zbudowany został w 1902r. Na jego miejscu istniały wcześniej dwie kolejne świątynie. Pierwszą była średniowieczna fara miejska, wzmiankowana w źródłach w 1590r. a powstała w okresie kształtowania planu i zabudowy starego miasta, które, założone w pobliżu warownego grodu należącego do Księstwa Wielkopolskiego, pod koniec XIII wieku włączone zostało w obręb nowej prowincji brandenburskiej tj. Nowej Marchii. W ciągu XIV i XV wieku miasto należało kolejno do rodu von Wedell, von Osten, do zakonu krzyżackiego i wreszcie do margrabiów brandenburskich. Zbudowany wówczas kościół był świątynią rzymsko-katolicką podległą biskupstwu poznańskiemu. Po wprowadzeniu reformacji, około połowy XVI wieku kościół przejęty został przez protestantów. Zniszczony pożarem w 1662r. i wkrótce potem odbudowany, dotrwał do 1752r., kiedy ponownie spalony, został rozebrany. Na jego miejscu w 1755r. w okresie budowy nowego miasta Drezdenka /założonego po wsch. stronie miasta, na terenie twierdzy z pocz. XVII w./ wzniesiono nową świątynię w konstrukcji ryglowej. Ta dotrwała do końca XIXw. kiedy została rozebrana. Na jej miejscu stanął obecnie istniejący kościół, któremu nadano formy neogotyckie.

Kościół usytuowany jest w zachodniej części miasta, na obszernym placu, ogrodzonym tylko od strony północnej niskim, żeliwnym płotem. Orientowany. W jego pobliżu, po stronie pld.-wsch. znajduje się plebania, natomiast po stronie północnej usytuowana jest szkoła. Zbudowany jest z cegły czerwonej i glazurowanej w kolorze brązowym. Prezbiterium przykryte jest murowanym sklepieniem gwiaździstym, nawy i trzy kruchty, sklepieniami krzyżowo-żebrowymi, pozostałe kruchty stropami płaskimi, otynkowanymi. Więźba dachowa drewniana, kleszczowo-płatwiowa. Dachy kryte są łupkiem. Krawędzie szczytów zabezpieczone blachą. Ściany we wnętrzu otynkowane, Filary, żebra, stożki, podłucza arkad i dekoracje balustrady empor wykonane są z cegły czerwonej. Posadzki murowane /w prezbiterium/, ceramiczne z motywami geometryczno-roślinnymi /w nawach/ oraz cementowe /w kruchcie przy prezbiterium/. Schody we wnętrzu wieży i na emporę /w kruchcie pld.-zach./ betonowe z żeliwnymi balustradami. Stolarka drzwi zewnętrznych w wieży i kruchcie pld.-zach., jednoskrzydłowa, deskowa z dekoracyjnymi okuciami. Stolarka drzwi w kruchtach przy elewacji zach., i w zakrystii jednoskrzydłowa, wykonana z klepek po 1945r. Stolarka drzwi wewnętrznych, jednoskrzydłowa, z nadświetlami w połowie przeszklona. Szkło witrażowe osadzone w dekoracyjnych, trójkątnie zakończonych arkadkach. W oknach prezbiterium i korpusu nawowego, ceglane laskowanie i maswerki oraz witraże oprawne w ołów. W oknach przyziemia naw bocznych i w kruchtach witraże oprawne w ołów i wzmocnione wiatrownicami.

Kościół założony jest na planie zbliżonym do kwadratu. Składa się z jedno-przęsłowego, trójbocznie zakończonego prezbiterium, trzynawowego i trzyprzęsłowego korpusu nawowego, siedmiu prostokątnych krucht przy elewacji zachodniej, prostokątnej zakrystii przy elewacji południowej prezbiterium i prostokątnej w rzucie wieży przy północnej elewacji prezbiterium. Do północnej elewacji wieży przylega pięcioboczny ryzalit mieszczący klatkę schodową.

Bryła kościoła rozczłonowana, zwłaszcza w partii dachów. Korpus nawowy opięty przyporami, przykryty jest potężnym dachem dwuspadowym z sześcioma, wyodrębnionymi z połaci daszkami akcentującymi układ przęseł naw bocznych. Dachy korpusu przykrywa również kruchty przy elewacji zachodniej, poza kruchtą pld. nakrytą odrębnym dachem trójspadowym z trójkątnym szczytem od południa. Trójkątne szczyty wieńczę również elewację zachodnią i wschodnią. Prezbiterium, niższe od korpusu, opięte przyporami, przykryte jest dachem pięciospadowym. Niska zakrystia sięgająca cokołu prezbiterium przykryta jest dachem dwuspadowym. Nad całym kościołem góruje smukła, czterokondygnacyjna wieża, zwieńczona wysmukłym, stożkowym hełmem z czterema narożnymi wieżyczkami. Ryzalit przy wieży, o wysokości niepełnej dwóch dolnych poziomów wieży, przykryty jest daszkiem pięciospadowym. W połaciach dachów umieszczone są niewielkie, trójkątne lukarny.

Elewacje podłużne korpusu podzielone są identycznie ułożonymi w dwu poziomach oknami; małymi, biforyjnymi w przyziemiu i szerokimi oknami ostrołukowymi w górnej części. Pod oknami umieszczone są fryzy malowane na tynku z motywami rozet i kratownic. W zwieńczeniu elewacji występują fryzy z kształtek ceglanych również o motywach rozet i kratownicy. Elewację zachodnią dzielią ostrołukowe okienka i także blendy oraz dwa odcinkowe wejścia umieszczone po bokach, lekko zryzalitowanej części centralnej. Wejścia umieszczone są w blendach ostrołukowych.

<p>14. Kubatura</p> <p>ca 4.000 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>ca 400 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>Kościół protestancki</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>kościół rzym.-kat.par.</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Po 1945r. w kościele prowadzono ~~prace~~ drobne prace remontowe takie jak: miejscowe naprawy ubytków w pokryciu dachów, zabezpieczenie blachą krawędzi szczytów korpusu i zwieńczeń przypór, otynkowanie blend w elewacji zachodniej, wymianę stolarki w drzwiach elewacji zachodniej i prezbiterium. We wnętrzu wykonano polichromie figuralne na ścianach korpusu nawowego i polichromie ornamentalne na ścianach prezbiterium. W br. przystąpiono do remontu wieży ustawiając rusztowanie. Zakonserwowano też część witraży.</p>		<p>19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Generalnie stan zachowania kościoła jest dość dobry, poza górną kondygnacją wieży, w której murach występują liczne pęknięcia, ubytki lica i detalu architektonicznego. Ubytki i nieszczelności występują również w pokryciu dachów i opierzeniach blacharskich w całym obiekcie. Drobne ubytki w spoinach, licu, w glazurze występują również na elewacjach całego kościoła. Znacznie bardziej zniszczone są dekoracje tynkowe w blendach, fryzach podokiennych i w podłuczach wejść i okien w całym obiekcie. Wyposażenie, poza elementami wykonanymi z drewna, znajduje się w stanie dobrym. Ławki zaatakowane są przez owada i w niektórych miejscach są już znacznie uszkodzone.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Natychmiastowego remontu wymaga górna kondygnacja wieży z zabezpieczeniem i wzmocnieniem konstrukcji hełmów i elewacji z jednoczesnym uzupełnieniem wszystkich ubytków. Pilnej konserwacji - uzupełnienia ubytków wymagają też dachy korpusu nawowego i krucht oraz opierzenia blacharskie. W dalszej kolejności wskazana jest renowacja elewacji całego kościoła z uzupełnieniem wszystkich ubytków oraz renowacja i konserwacja elementów wyposażenia kościoła.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

1. R. Bergau, Der Bau und Kunstdenkmäler der Provinz Brandenburg. Berlin 1885 s. 323. 2. x.
2. A. Reckling, Geschichte der Stadt Driesen. Berlin Berlin 1898r. s. 1-18
3. Petrich. Deutsche Städtebuch. Berlin 1939r s. 158

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

Karta ewid. Amr 349

25. Opracował

tekst

mgr Kazimiera Kalita Skwirzyńska

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki

Rzut wg. rys. W. Panek z 1983r. /przerys z korektą/

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotograficzne

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów

Szczecin Drezdenko

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

Stow. Służba Ochrony Zabytków
ODDZIAŁ JEWÓDZKI
ul. Jagiellończyka 8
66-413 Gorzów Wlkp.
t./f./fax 236 12 75-295

Włodzisław Chrostowski
03/01/95

27. Załączniki

1. cd Tekstu, rzut

2. Ikonaografia, foto stanu obecnego

3. Foto zwieńczenia wieży

1. Miejscowość DREZDENKO	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) kościół	3. Zawartość wkladki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) tekst., rzut kościoła
-----------------------------	---	---

ad. pkt 13 c.d.

W podłuczach umieszczona jest maswerkowa dekoracja malowana na tynku. W szczytach umieszczone są rozety i fryzy arkadkowe. W pld. elewacji kruchty zachodniej usytuowane jest odcinkowe wejście. Nad nim trójdzielne okno w trójlistnej blendzie o tynkowanym podłuczku. Elewacje prezbiterium podzielone są dwudzielnymi oknami z rozetami w zwieńczeniach. Zwieńczone fryzem z ceglanych kształtek. Elewacje wieży rozwiązane odmiennie na każdym wałku. W portalu dwa odcinkowe wejścia. W podłuczku rozeta i dekoracja w formie trójliscia na tle mozaiki. Portal zwieńczony jest trójkątnym tympanonem. Nad tympanonem występują dwie ostrołukowe blendy a w nich dwa okienka ze śladami malowanych dekoracji. Elewacje trzeciej kondygnacji wieży dzielą ostrołukowe, dwudzielne zegarowymi w centrum kompozycji. Nad blendami biegną fryzy wieńczące z dekoracją z glazurowanych kształtek. Glazurowane są ponadto wszystkie pozostałe fryzy, ościeża wejść i okien oraz trzy warstwy cegieł w cokole całej budowli. W narożnych wieżyczkach wieńczących wieżę umieszczone są szczelinowe okienka.

Halowe wnętrze korpusu dzieli na nawy trzy pary kwadratowych filarów w układzie dwukondygnacyjnym. W przyziemiu wspierają one łęki arkad rozpiętych pod emporami umieszczonymi w nawach bocznych i przy ścianie zachodniej. Filary drugiej kondygnacji podpierają gurty i sklepienia nawy głównej i naw bocznych. Empora zachodnia wsparta jest ponadto na dwóch kolumnach kompozytowych. Balustradę empory ozdabia ceglany kratownicowy fryz. Wnętrze prezbiterium otwarte jest do nawy głównej ostrołukową arkadą o profilowanym podłuczku i ościeżach. Wnętrze sklepień prezbiterium spływają na ściany w formie wiązkowych słupków. W ścianach bocznych prezbiterium umieszczone są dwa odcinkowe wejścia prowadzące do zakrystii i kruchty podwieżowej. W przyziemiu ściany zachodniej korpusu umieszczonych jest siedem odcinkowych i ostrołukowych wejść do wnętrza krucht. Kruchty wewnętrzne przy nawach bocznych przykryte są sklepieniami krzyżowo-żebrowymi, pozostałe stropami płaskimi. We wnętrzu krucht pld.-zach. mieszczą się schody prowadzące na emporę. Przesklepienia jest również kruchty podwieżowa.

Wyposażenie wnętrza pochodzi z okresu budowy kościoła i charakteryzuje się neogotyckimi formami. Składa się nań: 1. ołtarz główny, 2. ambona, 3. prospekt organowy, 4. chrzcielnica, 5. komplet dekoracyjnie opracowanych ławek, 6. pięć świeczników w typie "corona muralis", 7. świecznik paschalny, 8. krzyż ołtarzowy, 9. dwie skarbonki, 10. dwa lichtarze, 11. przegroda przy prezbiterium, 12. stalle w prezbiterium, 13. fotel, 14. krzesła, 15. witraże w oknach i 16. dzwon. Polichromie na ścianach wsch. i zach. korpusu pochodzi z okresu po 1945r. Instalacja elektryczna i c.o. /w posadzce/.

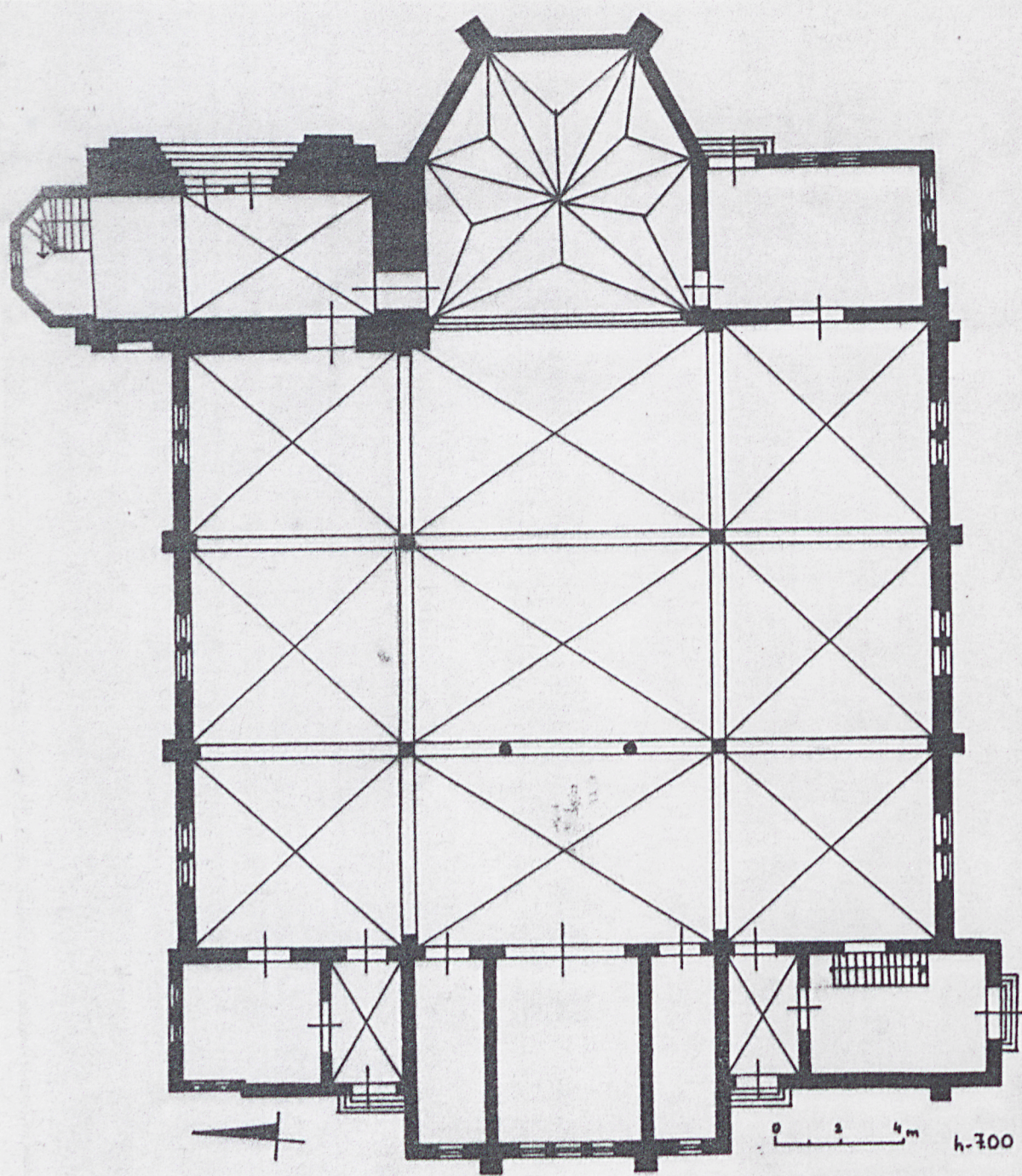
Wkładkę założył: K. Kalita Skwirzyńska XII 1993r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Brzezino

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość DREZDENKO	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚC. PAR.	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Plan miasta z pocz. XXw., widok kośc. z 1755r. /rozebranego/ 3. Fotografie stanu obecnego
-----------------------------	--	--

Plan miasta z pocz XXw.

Niezachowany kość. z 1755r. wg foto z k.XIXw.

Wzór ODZ 1978 r.

Wkładkę założył: K. Kalita Skwirzyńska XII. 1993r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

OZGraf. Z.P. Ostróda zam. 699 nakł. 23.600

1. Widok od strony wschodniej

2. Wnętrze prezbiterium

3. Wnętrze nawy głównej

1. Miejscowość

DREZDENKO

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie

Widok od strony północno-zachodniej.

Elewacja wschodnia

Wkładkę założył: K. Kalita Skwirzyńska
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: _____

Fragment elewacji wschodniej .